

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 juni 2015

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 10, tweede lid, tweede zinsdeel, van de Grondwet

(ingediend door de heer Francis Delpérée)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 juin 2015

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 10, alinéa 2, deuxième membre de phrase, de la Constitution

(déposée par M. Francis Delpérée)

SAMENVATTING

De geplande herziening van artikel 10, tweede lid, van de Grondwet strekt ertoe de overheidsbetrekkingen toegankelijk te maken voor personen die niet de Belgische nationaliteit bezitten, ongeacht of zij al dan niet onderdaan van de Europese Unie zijn. Met dit voorstel worden de functies die verband houden met de soevereiniteit aan Belgen voorbehouden. De herziening zal het tevens mogelijk maken om voor die functies die verband houden met de soevereiniteit, in bepaalde gevallen buitenlandse personen van een andere nationaliteit aan te werven die al dan niet onderdaan zijn van de Europese Unie.

RÉSUMÉ

La révision envisagée de l'article 10, alinéa 2, de la Constitution a pour objet d'ouvrir les emplois publics aux personnes qui ne disposent pas de la nationalité belge — qu'ils soient citoyens de l'Union européenne ou non. Elle permet aussi de réserver aux Belges les emplois de souveraineté. Elle permet encore le recrutement, dans des cas particuliers, de personnes de nationalité étrangère — qu'elles soient citoyennes de l'Union européenne ou non — à de tels emplois.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
 QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden
 CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag
 CRABV: Beknopt Verslag
 CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)

PLEN: Plenum
 COM: Commissievergadering
 MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
 QRVA: Questions et Réponses écrites
 CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral
 CRABV: Compte Rendu Analytique
 CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)

PLEN: Séance plénière
 COM: Réunion de commission
 MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
 Natieplein 2
 1008 Brussel
 Tel.: 02/ 549 81 60
 Fax: 02/549 82 74
 www.dekamer.be
 e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
 Place de la Nation 2
 1008 Bruxelles
 Tél.: 02/ 549 81 60
 Fax: 02/549 82 74
 www.lachambre.be
 courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

Dit voorstel tot herziening van de Grondwet neemt de tekst over van een eerder in de Senaat ingediend voorstel (*Stuk Senaat 5-1910/1*).

Overeenkomstig artikel 10, tweede lid, van de Grondwet, zijn de Belgen op gelijke voet benoembaar tot de overheidsbetrekkingen. De voorwaarde van nationaliteit die hierin vervat zit — ongeacht de wijze waarop die nationaliteit verkregen werd — geldt volgens een vaste rechtsleer en rechtspraak voor alle overheidsbetrekkingen in de administratie en in het leger, zowel in de federale als in de lokale of gespecialiseerde overheidsdiensten, voor de hogere zowel als voor de uitvoerende functies.

Volgens die bepaling zijn de overheidsbetrekkingen gereserveerd voor de mensen die de Belgische nationaliteit hebben. Buitenlanders zijn in principe uitgesloten van overheidsbetrekkingen. Alleen bepaalde wetten, zoals de wet van 22 september 1831 betreffende de aanwerving van buitenlandse officieren, de wet van 31 december 1851 betreffende de consulaten en de consulaire rechtsmacht, of nog de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het universitair onderwijs, kunnen buitenlanders toestaan om bepaalde overheidsfuncties te vervullen.

Dezelfde bezorgdheid wordt uitgedrukt in het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, dat stelt: “Elke burger heeft het recht en dient in de gelegenheid te worden gesteld, zonder dat het onderscheid bedoeld in artikel 2 wordt gemaakt en zonder onredelijke beperkingen, (...) c) op algemene voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.” Zoals het Verdrag aangeeft, staat deze bepaling de burger niet toe een overheidsfunctie te betrekken in een ander land.

De voorwaarde van nationaliteit die aldus wordt gesteld, is niet in overeenstemming met artikel 45.4 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) (vroeger artikel 48, § 4, van het Verdrag van Rome). Er dringt zich dus een herziening van de Grondwet op, om tot een betere overeenstemming te komen tussen de internationale verbintenissen van België en de tekst van de Grondwet.

Volgens het arrest van 17 december 1980 van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap (*Commissie van de Europese Gemeenschap vs. Koninkrijk België*, zaak 149/79, *Verzameling*, blz. 3881), mogen alleen voor Belgen worden gereserveerd, functies die een “rechtstreekse of onrechtstreekse deelneming aan

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de révision de la Constitution reprend le texte d’une proposition précédemment déposée au Sénat (DOC 5-1910/1).

Aux termes de l’article 10, alinéa 2, de la Constitution, les Belges ont un égal accès aux emplois publics. La condition de nationalité qui est formulée — quelles que soient les conditions de son obtention — vaut, selon une doctrine et une jurisprudence constantes, pour tous les emplois publics dans l’administration comme dans l’armée, dans les services publics fédéraux comme dans les services locaux ou spécialisés, pour les fonctions de commandement comme pour les tâches d’exécution.

Selon cette disposition, les nationaux se voient, en principe, réserver les emplois publics. Les étrangers, eux, sont, en règle générale, exclus de la fonction publique. Seules des lois particulières, comme celle du 22 septembre 1831 sur le recrutement d’officiers étrangers, celle du 31 décembre 1851 sur les consulats et les juridictions consulaires, celle, encore, du 28 avril 1953 sur l’organisation de l’enseignement universitaire, peuvent permettre à des étrangers d’occuper certains emplois publics.

La même préoccupation se trouve exprimée dans le Pacte international sur les droits civils et politiques: “Tout citoyen a le droit et la possibilité sans aucune des discriminations visées à l’article 2 et sans restrictions déraisonnables (...) c) d’accéder dans des conditions générales d’égalité aux fonctions publiques de son pays.” Comme l’indique le Pacte, cette disposition ne lui permet pas d’occuper un emploi public dans le pays d’autrui.

La condition de nationalité qui est ainsi établie ne se concilie pas avec les dispositions de l’article 45.4 du Traité sur le fonctionnement de l’Union européenne (ancien article 48, § 4, du Traité de Rome). Une révision de la Constitution s’impose pour établir une meilleure cohérence entre les engagements internationaux de la Belgique et ceux qu’elle prend dans le texte constitutionnel.

Selon l’arrêt du 17 décembre 1980 de la Cour de Justice des Communautés européennes (*Commission des Communautés européennes c. Royaume de Belgique*, affaire 149/79, *Recueil*, p. 3881), seul peut être réservé à un Belge “l’emploi qui comporte une participation directe ou indirecte, à l’exercice de la

de uitoefening van het openbaar gezag inhouden en werkzaamheden omvatten ter bescherming van de algemene belangen van de Staat of van andere openbare lichamen”.

De geplande herziening van artikel 10, tweede lid, van de Grondwet strekt ertoe de overheidsbetrekkingen toegankelijk te maken voor personen die niet de Belgische nationaliteit bezitten, ongeacht of zij al dan niet onderdaan van de Europese Unie zijn. Met dit voorstel worden de functies die verband houden met de soevereiniteit aan Belgen voorbehouden. De herziening zal het tevens mogelijk maken om voor die functies die verband houden met de soevereiniteit, in bepaalde gevallen buitenlandse personen van een andere nationaliteit aan te werven die al dan niet onderdaan zijn van de Europese Unie.

puissance publique et aux fonctions qui ont pour objet la sauvegarde des intérêts généraux de l'État et des autres collectivités publiques”.

La révision envisagée de l'article 10, alinéa 2, de la Constitution a pour objet d'ouvrir les emplois publics aux personnes qui ne disposent pas de la nationalité belge — qu'ils soient citoyens de l'Union européenne ou non. Elle permet aussi de réserver aux Belges les emplois de souveraineté. Elle permet encore le recrutement, dans des cas particuliers, de personnes de nationalité étrangère — qu'elles soient citoyennes de l'Union européenne ou non — à de tels emplois.

Francis DELPÉRIÉE (cdH)

VOORSTEL

Enig artikel

Artikel 10, tweede lid, tweede zinsdeel, van de Grondwet wordt vervangen als volgt:

“zij zijn tot de burgerlijke en militaire bedieningen benoembaar; de functies die verband houden met de soevereiniteit zijn gereserveerd voor Belgen, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere gevallen door een wet kunnen worden gesteld.”.

9 juni 2015

PROPOSITION

Article unique

L'article 10, alinéa 2, deuxième membre de phrase, de la Constitution est remplacé par la disposition suivante:

“ils sont admissibles aux emplois civils et militaires; les emplois de souveraineté sont réservés aux Belges, sauf les exceptions qui sont établies par la loi pour des cas particuliers.”.

9 juin 2015

Francis DELPÉRIÉE (cdH)